MUZEUL LIMBII ROMÂNE. 75 DE ANI DE LA ÎNFIINȚARE.
CLUJ-NAPOCA, 25 – 27 OCTOMBRIE 1994

IOANA ANGHEL

GEORGE GIUGLEA ŞI MUZEUL LIMBII ROMÂNE

În 1919, după organizarea Universității româneşti din capitala Ardealului reunit cu Țara şi inaugurarea cursurilor universitare, Sextil Puşcariu îşi va vedea împlinit şi un mai vechi vis al său: înființarea unui institut consacrat limbii române[1], proiect gândit în cele mai mici amănunte şi care trebuia să găzduiască, în primul rând, lucrarea vieții sale, *Dicționarul* Academiei. În acest institut de ştiință şi cultură, numit de el Muzeul Limbii Române, Sextil Puşcariu s-a înconjurat de colaboratori valoroşi, în majoritate profesori la noua Universitate. Între aceştia, Nicolae Drăganu, Vasile Bogrea, George Giuglea, Constantin Lacea, Theodor Capidan. Unii dintre ei, cunoscuți deja prin lucrări serioase, şi-au păstrat şi dezvoltat propriile direcții şi proiecte de cercetare, alții au participat la lucrările de mare anvergură ale Muzeului: *Dicționarul* şi, mai târziu, *Atlasul lingvistic român*. Toți au găsit la Muzeu o atmosferă de prietenească colaborare, atât de stimulatoare şi de propice muncii de creație. Rezultatele cercetărilor individuale se prezentau adesea în şedințele de comunicări de marți, iar majoritatea erau publicate în paginile revistei „Dacoromania". Numit de Sextil Puşcariu profesor la Facultatea de Litere din Cluj, G. Giuglea a devenit şi unul dintre cei mai credincioşi „muzeişti". Sextil Puşcariu îi prețuia atât calitățile umane, cât şi bogăția cunoştințelor, ideile originale, pasiunea pentru cercetare. „Foarte ingenios, el întrezărea de multe ori ungherele tăinuite ale etimologiilor obscure, pe care le căuta câteodată pe drumurile întortocheate şi nesigure ale straturilor preromane, greceşti sau germanice"[2]. Deşi format la şcoala lingvistică bucureşteană a maestrului său, Ovid Densusianu, pentru care avea o mare admirație, George Giuglea s-a încadrat, de la început, în activitatea şi spiritul Muzeului, căruia i-a rămas ataşat până la sfârşitul vieții.

George Giuglea s-a născut la 29 ianuarie 1884 în Satulung (Săcele), lângă Braşov, într-o familie de oieri[3]. Şi-a petrecut copilăria în satul natal, dar şi în

---

[1] Vezi Sextil Puşcariu, *Memorii.* Ediție de Magdalena Vulpe, Bucureşti, 1978, p. 190.

[2] *Ibidem,* p. 539.

[3] Unele informații biografice şi bibliografice provin din *Introducerea* la volumul lui George Giuglea, *Cuvinte româneşti şi romanice.* Ediție îngrijită, introducere, bibliografie, note şi indice de Florența Sădeanu, Bucureşti, 1983 şi idem, *Fapte de limbă: mărturii despre trecutul românesc.* Ediție îngrijită, introducere, tabel cronologic, note şi indice de Florența Sădeanu, [Bucureşti], 1988.

comuna Roseți, din județul Ialomița. Părinții lui, ca şi alți păstori săceleni, plecau de la munte şi treceau în Țara Românească, ducând oile pentru iernat în zonele de câmpie, cu climă mai caldă, cât mai aproape de Dunăre. Studiile liceale le face la Braşov, la liceul „Andrei Şaguna", iar cele superioare la Facultatea de Litere şi Filozofie din Bucureşti, unde dobândeşte o pregătire ştiințifică temeinică, avându-i ca profesori pe Titu Maiorescu, Nicolae Iorga, Ioan Bianu, Dimitrie Onciul, Simion Mehedinți. O influență puternică a exercitat asupra sa personalitatea complexă a profesorului şi savantului Ovid Densusianu, pe care îl va evoca, subliniind marile lui merite ştiințifice şi culturale, în articolul comemorativ *În amintirea lui Ovid Densusianu (1873–1938)*[4]. După ce îşi ia licența în filologie română şi romanică, lucrează ca funcționar la Academia Română şi apoi ca profesor în învățământul secundar. În timp ce era profesor la Târgovişte, Ovid Densusianu, care îl aprecia, îl propune pentru specializare la Paris. Lipsit de sprijin din partea autorităților şi cu o situație materială precară, care nu-i permite să facă față cheltuielilor, e gata să renunțe la plecare. Totuşi, la sfârşitul lui 1912 se află la Paris, iar între 1913 şi 1914 este lector de limba şi literatura română la Sorbona, la catedra creată pentru Mario Roques, în 1912. Din această perioadă se păstrează un număr de 12 scrisori adresate de George Giuglea lui Ovid Densusianu[5], din care, printre altele, se poate deduce şi ajutorul acordat de Densusianu discipolului său, în perioada formării sale ca romanist[6]. O scrisoare din 1914 ne furnizează amănunte privind subiectul tezei sale de doctorat. Îl anunță pe Ovid Densusianu că s-a decis să studieze un *Apostol* (ms. 69 din Biblioteca Academiei), text în limba română, din sec. al XVII-lea[7].

Îşi întrerupe activitatea la izbucnirea primului război mondial şi se întoarce în țară, unde se înrolează ca voluntar într-un regiment de vânători de munte[8].

În 1919 este chemat de către Sextil Puşcariu la Universitatea din Cluj, unde a fost titularul catedrei de romanistică până la pensionare. În 1920 îşi susține doctoratul la Cluj cu Sextil Puşcariu şi nu la Bucureşti, cu maestrul său, aşa cum intenționase.

---

[4] În DR, IX, 1936 – 1938, p. 646-662.

[5] *Scrisori către Ovid Densusianu,* vol. II. Sub redacția lui Liviu Onu, Bucureşti, 1981. Scrisorile, în număr de 12, din anii 1912–1925, sunt publicate la p. 138-149. Sunt însoțite de o notă biobibliografică foarte documentată, beneficiind de informații furnizate de Maria Giuglea, soția, şi de Florența Sădeanu, fiica lui G. Giuglea.

[6] G. Giuglea era înrudit cu Ovid Densusianu prin mama sa, născută Moroianu; vezi volumul citat mai sus, p. 142.

[7] Urma să-l tipărească la Comisia Istorică, prezidată de slavistul Ioan Bogdan. Însă din motive necunoscute renunță la proiectul editării *Apostolului;* vezi *Scrisori…,* vol. II, p. 147.

[8] La un moment dat s-a zvonit că ar fi murit pe front (vezi scrisoarea lui Pompiliu Păltănea, prieten al lui G. Giuglea, către Ovid Densusianu, din august 1917, în *Scrisori către Ovid Densusianu,* vol. IV, 1989, p. 85).

Studiile de romanistică şi le va completa, mai târziu, în Italia, între anii 1920 şi 1921, cu Matteo Bartoli, la Torino, şi cu E. G. Parodi, la Florenţa. Cu Parodi[9], clasicist, romanist şi mare dantolog, va aprofunda latina vulgară şi dialectele italiene, iar cu Bartoli, unul dintre iniţiatorii *Atlasului lingvistic italian*, principiile şi metodele, atunci noi, ale geografiei lingvistice.

După întoarcerea din Italia îşi începe cursurile şi seminariile de filologie romanică la Universitate, fiind totodată nelipsit de la întrunirile săptămânale ale muzeiştilor, unde expune rezultatul cercetărilor proprii; e un colaborator permanent al „Dacoromaniei". Deşi nu a participat propriu-zis la lucrările pentru realizarea *Atlasului lingvistic român*, care a constituit o „preocupare de căpetenie a Muzeului chiar de la întemeierea lui, în toamna anului 1919"[10], G. Giuglea a luat parte la şedinţele în care se dezbăteau problemele legate de întocmirea lui. Una dintre cele mai dificile a fost chestiunea notării fonetice a răspunsurilor. A fost abandonată ideea folosirii transcrierii internaţionale, care nu avea semne speciale pentru toate sunetele limbii române, şi „după lungi discuţii a fost primită propunerea d-lui prof. univ. G. Giuglea, care a cerut ca la baza transcrierii fonetice să fie pus sistemul grafic obişnuit, cu adăugarea semnelor diacritice necesare, spre a obţine o cât mai fidelă redare a rostirii"[11]. Se facilita astfel utilizarea *Atlasului* nu numai de către lingvişti, ci şi de către istorici, geografi, folclorişti.

Va face călătorii de studii şi în Spania, în 1930 şi în 1937, pentru a-şi perfecţiona pregătirea în domeniul filologiei romanice şi va rămâne toată viaţa atras de limba spaniolă şi fascinat de literatura acestei ţări[12]. Preocupat de dezvoltarea studiilor de hispanistică la Cluj, înfiinţează, în cadrul catedrei de filologie romanică, un lectorat de spaniolă, susţinut de un lector spaniol.

În 1936 este ales membru corespondent al Academiei Române. După terminarea celui de al doilea război mondial şi după întoarcerea (în 1945) din refugiu de la Sibiu, unde se retrăseseră Universitatea şi Muzeul în urma Dictatului de la Viena, îşi va continua activitatea la catedră până în 1947, când este pensionat. Nu renunţă însă la activitatea ştiinţifică. Participă cu comunicări la şedinţele Muzeului, devenit (după reorganizarea Academiei Române, din 1948) Institutul de Lingvistică, sau iniţiază anchete pentru adunarea de material toponimic şi antroponimic, înconjurându-se de colaboratori mai tineri, atât din Cluj cât şi din Timişoara sau Piteşti. Se stinge din viaţă la Bucureşti, în 1967, şi este înmormântat, aşa cum şi-a dorit, la Cluj.

---

[9] La dispariţia lui timpurie, Giuglea va scrie cu multă căldură despre acest erudit profesor şi prieten al său. Vezi *E. G. Parodi (1862 – 1923),* în DR, III, 1923, p. 1080-1083. „Parodi era şi un iubitor al limbii române, ca şi marele prieten al ţării noastre, celălalt savant lingvist italian, M. G. Bartoli" (p. 1082).

[10] Sextil Puşcariu, *Prefaţă* la ALR I/I, p. 7.

[11] *Ibidem,* p. 9. Hotărârea s-a luat, probabil, în şedinţele din anul 1930. Vezi R. Todoran, *Contribuţii de dialectologie română,* Bucureşti, 1984, p. 191.

[12] Traduce din literatura spaniolă piesa lui Lope de Vega Carpio *Steaua Sevillei,* publicând-o la Cluj, în 1939.

În afara activităţii didactice, George Giuglea a desfăşurat o vastă activitate ştiinţifică. Încă în perioada studenţiei se distinge în cadrul *Societăţii filologice,* întemeiată de Ovid Densusianu, unde prezintă mai multe comunicări, printre care *Graiul din Săcele* (1907) şi *Din terminologia păstorească* (1908). Aceste prime cercetări au ca punct de pornire atât buna cunoaştere a graiului din zona natală, cât şi experienţa personală de viaţă privind toate aspectele legate de păstorit. Importanţa păstoritului pentru români şi culegerea terminologiei păstoreşti din toate zonele ţării l-au preocupat întreaga viaţă. Tot ca student participă la culegerea de texte dialectale „din toate părţile locuite de români", publicate de I.-A. Candrea, Ovid Densusianu şi Th. D. Sperantia, cu titlul *Graiul nostru*[13]. Materialul adunat de Giuglea este din judeţele Tecuci, Tutova, Bacău, Roman şi din Bucovina[14]. Ca urmare a acestor cercetări scrie comunicarea *Graiul din Bucovina* (1907). Folclorul şi etnografia l-au interesat de tânăr; încurajat şi stimulat şi de maestrul său, face în 1910 şi 1911, împreună cu geograful George Vâlsan, două călătorii de studii în Serbia. Vor publica împreună *Românii din Serbia*[15] şi *De la românii din Serbia*[16]. În acest ultim volum, cercetările efectuate într-o regiune puţin studiată aduc un variat material inedit[17], care se impune prin autenticitate şi arhaitate, cuprinzând „cântări bătrâne" (balade), „frângurele" (poezii lirice) şi câteva poveşti. Colecţia se remarcă prin metoda de cercetare riguros ştiinţifică, prin transcrierea fonetică a textelor, care erau notate (când era cazul) în timpul cântării lor, prin precizia datelor despre localităţi şi informatori. Se situează printre cele mai valoroase culegeri (departe de diletantismul frecvent în epocă), deosebit de apreciată atât la apariţie, cât şi în lucrările de sinteză asupra folcloristicii româneşti, apărute mai târziu[18]. Fără să abandoneze preocupările pentru folclor, căci va mai publica o culegere *Din literatura populară de astăzi a Basarabiei*[19], *Note şi fapte de folclor şi filologie*[20], o ediţie a poeziilor populare ale lui Vasile Alecsandri[21], *De la românii din Serbia. Material folcloristic. Un testament scris româneşte*[22], interesul său constant se va îndrepta spre studiul istoric şi etimologic al lexicului românesc, spre

[13] Vol. I, Bucureşti, 1906, vol. II, Bucureşti, 1908. Volume valoroase şi pentru informaţiile etnografice, sociale şi istorice.

[14] Va fi publicat în vol. II al culegerii. George Giuglea (scris greşit I. Giuglea) e menţionat în scurta *Prefaţă* la acest volum.

[15] Bucureşti, 1911. Partea lui George Giuglea e subintitulată *Vechime. Stratificări etnice.*

[16] Culegere de literatură populară. Cu hartă, fotografii, note şi glosar, Bucureşti, 1913, 400 p.

[17] „Prima dovadă de viaţă puternică a unui grup de peste 300.000 de români, pe care i-am ignorat până acum"; vezi *Prefaţa,* p. II.

[18] Vezi Iordan Datcu, Sabina Cornelia Stroescu, *Dicţionarul folcloriştilor. Folclorul literar românesc*, Bucureşti, 1979.

[19] Bucureşti, [f.a.], colecţia „Biblioteca Basarabiei", nr. 6. Culese din jud. Chişinău, Tighina şi Cetatea Albă, în 1918.

[20] În DR, V, 1927 – 1928, p. 523-553; în acest studiu publică trei cântece populare despre Dunăre, culese în 1910 – 1911 de la românii din Serbia, şi semnalează unele asemănări cu balada *Mioriţa.*

[21] V. Alecsandri, *Poezii populare.* Introducere, note şi glosar de G. Giuglea, Bucureşti, [1933].

[22] În „Lucrările Institutului de Geografie al Universităţii din Cluj", IV, 1931, p. 101-106.

reliefarea legăturilor dintre limba română şi celelalte limbi romanice. Solida sa pregătire lingvistică, chiar dacă era tributară doctrinei neogramaticilor, se vădeşte chiar din prima lucrare, publicată în 1909, intitulată *Cercetări lexicografice. Elemente latine în limba română*[23]. Aceasta deschide drumul studiilor sale consacrate semnalării unor termeni de origine latină, mai ales din domeniul ocupaţiilor tradiţionale ale poporului, păstoritul şi agricultura. Sunt discutate cuvinte mai puţin cunoscute, neatestate în dicţionarele curente, cum ar fi: *buş, corună, a se dăzvulba, hiestru, muscur, soartă* etc.

Prin studierea istoriei cuvintelor şi a etimologiei lor, G. Giuglea căuta să aducă argumente lingvistice ca dovezi privind continuitatea şi permanenţa poporului român şi a limbii române în Dacia. Într-una dintre cele mai importante lucrări ale sale, *Straturi străvechi şi stadii de dezvoltare în structura limbii dacoromâne*[24], o sinteză a unor cercetări mai vechi, G. Giuglea afirmă din nou că faptele de limbă sunt pentru români, în lipsa izvoarelor scrise, cele mai preţioase documente. Ne referim aici, în special, la capitolul VII. *Caracteristici lingvistice dacoromâne, un zid de separare între aromână şi dacoromână,* care ni se pare esenţial. În urma unui studiu comparativ între lexicul dacoromân şi cel aromân din perioada preslavă rezultă că un mare număr de termeni latini de primă importanţă în comunicare sunt specifici numai dacoromânei şi lipsesc din aromână. E vorba de aproximativ 400 de cuvinte (se dă lista lor) care nu au putut fi aduse în Dacia din spaţiul Balcanilor, unde ele nici nu există. „Acest bloc de unităţi lingvistice este autohton numai în Dacia şi s-a putut menţine aici numai prin statornicia românilor încă de la început, în aceste ţinuturi” (p. 136). Numărul acesta nu este exagerat, căci cercetările mai noi, bazate pe statistici comparative efectuate de Romulus Todoran, ridică la 534 numărul de cuvinte de origine latină păstrate numai în dacoromână[25] şi vin în sprijinul tezei lui G. Giuglea privind existenţa unui vast teritoriu romanizat unde s-a format poporul român, ca şi continuitatea lui pe teritoriul vechii Dacii. A susţinut mereu, cu tărie, latinitatea noastră şi într-o epocă în care, datorită situaţiei politice, influenţei slave în toate compartimentele limbii (nu numai în vocabular, toponimie şi onomastică, ci şi în fonetică–fonologie, morfologie, sintaxă) i se atribuia un rol exagerat.

---

[23] Bucureşti, 1909. Multe au fost acceptate de W. Meyer-Lübke şi se regăsesc în REW: *cofleşi, corună, încurca* şi altele.

[24] Tipărită în volum separat, la Sibiu, în 1944, în germană, pentru a forma împreună cu alte lucrări – de istorie, de etnografie etc. – Bibliotheca Rerum Transsilvaniae, care urma să înfăţişeze adevărul privitor la istoria Transilvaniei. Tradusă şi publicată în volumul *Fapte de limbă…,* p. 27-158. Nu e numai un studiu lingvistic de o valoare deosebită (ca şi *Cheie pentru înţelegerea continuităţii noastre în Dacia prin limbă şi toponimie,* Bucureşti, 1944), ci şi un document cu semnificaţie politică (dată de condiţiile istorice în care a apărut) şi care încearcă să sensibilizeze comunitatea ştiinţifică internaţională în legătură cu cauza românească privind Transilvania (de Nord).

[25] Vezi R. Todoran, *Despre elementul latin în lexicul dialectelor româneşti,* în *Actele celui de-al XII-lea Congres Internaţional de Lingvistică şi Filologie Romanică,* II, Bucureşti, 1971, p. 185-192; idem, *Différenciations de l'élément latin du daco-roumain,* în *Actes du XVII*[ème] *Congres International de Linguistique et Philologie Romanes (Aix-en-Provence, 29 août – 3 septembre 1983),* vol. 6, 1986, p. 445-461.

G. Giuglea a încercat încă din primele sale studii de amploare să pună în evidenţă importanţa elementului autohton, preroman, în special în vocabularul românesc. Pasiunea pentru etimologie, dublată de o temeinică pregătire de clasicist şi chiar indo-europenist, i-a permis să reia, bazându-se şi pe date noi, abordarea acestei controversate probleme. O cercetare dificilă, dar care porneşte de la certitudinea că şi în română trebuie să se fi păstrat elemente preromane, ca şi în celelalte idiomuri romanice. Amintim aici studiile *Crâmpeie de limbă şi viaţă străveche românească. Elemente autohtone (preromane), greco-latine, v. germane*[26], *Elemente străvechi în limba română*[27], *Éléments preromans en rhétoroman et en roumain*[28] şi unele dintre cuvintele asupra cărora a revenit cu precizări[29], cum ar fi: *stână, brânză, zăr, jep, troian*[30].

George Giuglea a fost considerat adept al metodei numite de creatorul ei, Rudolf Meringer, *Wörter und Sachen* („cuvinte şi lucruri")[31]. Iorgu Iordan[32] îl consideră chiar unicul reprezentant al acestei metode (pe atunci nouă) din cadrul şcolii lingvistice clujene. În studiul intitulat *Cuvinte şi lucruri. Elemente vechi germane în Orientul romanic*[33], el încearcă cu ajutorul ei să demonstreze existenţa elementelor germane rămase de la goţii şi gepizii care au locuit în Dacia (iar cercetările istorice confirmă acest lucru) în secolele III – VI. Prezenţa unor termeni germanici în română ar constitui un argument lingvistic preţios privind persistenţa populaţiilor romanizate pe teritoriul Daciei. Din păcate, demonstraţia sa, referitoare, de exemplu, la cuvântul *strungă* (care ar proveni din germ. *stanga* + **rugă* < lat. *ruga*), bazată şi pe descrierea cu precizie a „obiectului", amplasarea lui, construcţia etc., nu reuşeşte să convingă[34]. Preocuparea lui pentru a evidenţia elementul germanic a rămas constantă, în ciuda faptului că etimologiile propuse (pentru termeni precum *băga, căina, cotropi, brustur, grapă, buştean, grind* etc.)

---

[26] În DR, III, 1923 – 1924, p. 561-628.

[27] În „Revista filologică", II, 1928, nr. 1 – 2, p. 49-65.

[28] În „Langue et littérature", I, 1941, nr. 2, p. 215-221.

[29] În studiul, amintit mai sus, *Straturi străvechi…,* p. 32-38.

[30] E vorba de cuvinte foarte vechi în limbă, dintre cele mai controversate sub raport etimologic. O seamă din explicaţiile sale aduc idei originale şi precizări semantice importante pentru etimologie (ca în cazul cuvintelor *brânză* sau *brânduşă*). Pentru ansamblul problemei, vezi I. I. Russu, *Etnogeneza românilor,* Bucureşti, 1981.

[31] Vezi Iorgu Iordan, *Lingvistica romanică,* Bucureşti, 1962, p. 71-72. Hugo Schuchard, celălalt iniţiator al metodei, consideră *lucrul* mai important, deci: „Sachen und Wörter". Iar Giuglea completează: „lucru", „cuvânt" şi „loc" (în sensul de *locul* unde se află „lucrul"); vezi articolul *Lexic studiat prin prisma:* ***„lucru", „cuvânt", „loc"***, în CL, VII, 1962, nr. 2, p. 205-209.

[32] *Istoria ştiinţelor în România. Lingvistica*, Bucureşti, 1975, p. 92.

[33] În DR, II, 1922, p. 327-402.

[34] Vezi recenzia critică pe care Ovid Densusianu o publică în GS, I, 1923, p. 161-165. Densusianu respinge mai ales etimologia *stanga* + **rugă,* formă hibridă, dar şi ideea în sine, de a căuta elemente vechi germane în terminologia păstorească. În schimb, Giuglea are dreptate când prezintă ca prim sens al lui *strungă* acela de „loc îngust, deschizătură prin care trec oile la muls", şi nu „îngrăditura unde stau oile la stână", cum crede Densusianu.

au fost respinse atunci, sau mai târziu, de către cercetătorii care au subliniat marile dificultăți ale acestei încercări, legate în special de lipsa informațiilor sigure[35]. De asemenea, încercarea de a demonstra prezența unui grup de elemente vechi greceşti în limba română nu s-a dovedit convingătoare. Pentru unele dintre cuvintele atribuite de el influenței vechi greceşti, de exemplu *argea, grunz, sterp, urdă,* în lucrările mai noi se propun diferite etimologii, iar altele (de exemplu *teafăr*) au rămas, mai departe, în grupa cuvintelor cu etimologie necunoscută.

Încă din lucrările de tinerețe, cum sunt *Schiță din toponimia românească*[36] şi *Românii din Serbia,* se poate remarca interesul acordat de G. Giuglea toponimiei, interes care s-a menținut deosebit de intens de-a lungul întregii sale vieți. Metoda utilizată pentru adunarea şi studierea numelor topice se caracterizează prin perspectiva interdisciplinară şi prin aplicarea normelor geografiei lingvistice în conexiune cu ideea că „masa toponimică” are aceeaşi valoare cu „aria majoră”[37]. Studierea etimologică şi statistică a „masei toponimice” furnizează probe privind continuitatea şi stabilitatea românilor din regiunea cercetată. Numele de locuri fiind depozitare ale istoriei şi culturii unui popor, a propus, încă în 1944, strângerea lor din întreaga țară şi alcătuirea unui *Atlas toponimic românesc*. Dorința mai veche, de a studia comparativ toponimia italiană cu cea română, se va concretiza târziu, în articolul *Correspondances italo-roumaines. Éléments préromains, latins et vieux germaniques*[38], în care reia şi discuția în legătură cu elementele vechi germane în toponimie[39]

Ca romanist, G. Giuglea a încercat să pună în evidență o serie de paralelisme, în general lexicale şi semantice, între română şi alte limbi romanice, mai ales cele ibero-romanice, într-un număr mare de studii[40]. Astfel de cercetări comparative erau atunci puțin numeroase[41]. Explicația acestor concordanțe şi coincidențe, oferită de geografia lingvistică prin „teoria ariilor laterale” a lui M. Bartoli sau a „zonelor izolate”, i se pare insuficientă. Au intervenit şi alți factori, de natură psihică, stilistică, etnografică, însă care sunt greu, dacă nu imposibil, de precizat.

---

[35] Nici rezultatele la care au ajuns C. C. Diculescu şi apoi E. Gamillscheg nu au fost acceptate de specialişti. „În stadiul actual al cunoştințelor noastre numai explicația numelui *Moldova* prin gotică este satisfăcătoare; în rest existența în limba română a unor elemente de vocabular vechi germanice poate fi presupusă numai pentru 3 – 4 cuvinte, dar nu poate fi probată”, afirmă Al. Rosetti, în ILR, 1986, p. 223.

[36] În „Anuarul de geografie şi antropogeografie”, I, 1909 – 1910, p. 39-55.

[37] Vezi *Cheie pentru înțelegerea continuității noastre în Dacia prin limbă şi toponimie.*

[38] Scris împreună cu Mircea Homorodean pentru cel de al VII-lea Congres Internațional de Ştiințe Onomastice, Florența, 1961.

[39] De exemplu, din baza v. germ. **busc,-a* ar proveni top. *Buscatul, Busca, Buscata* etc. şi unele apelative ca *buscai* şi *buştean.*

[40] Primul este *Concordances linguistiques entre le roumain et les parlers de la zone pyrénéenne,* Cluj, 1937; vezi şi (împreună cu I. Stan) *Concordanțe lexicale între graiuri ibero-romanice şi româneşti,* în CL, V, 1960, p. 57-66.

[41] Tânărul Ascoli a semnalat printre primii asemănările dintre română şi friulană, A. Viciu cele dintre română şi dialectul sicilian, Iorgu Iordan s-a ocupat de dialectele italiene de sud şi română. Vezi (pentru toată bibliografia) Carlo Tagliavini, *Originile limbilor neolatine,* Bucureşti, 1977, p. 282-284.

George Giuglea a publicat şi câteva studii de limbă veche şi filologie: *Cazania protopopului Popa Pătru din Tinăud (Bihor)*[42], *Călătoriile călugărului Chiriac de la Mănăstirea Secul*[43], *Coresi face cea dintâi apropiere între „romani" şi „rumâni"*[44].

După pensionare, George Giuglea a rămas în Clujul de care îl legau atâtea amintiri, deşi familia sa locuia la Bucureşti. Revine la Muzeu, acum Institutul de Lingvistică, încercând să regăsească ceva din vechea atmosferă, dar, din păcate, nu numai numele Muzeului se schimbase. Participă cu regularitate, ca şi altădată, la şedinţele de comunicări de marţi seara. Pierderea treptată a vederii l-a împiedicat să îşi continue singur cercetările mai vechi sau să înceapă altele noi. A rămas totuşi plin de energie, cu spiritul viu şi iscoditor, cu un fel de a vorbi simplu, direct, adeseori cu scăpărări ironice. Petrece mult timp în Institut şi împreună cu câţiva colaboratori apropiaţi pregăteşte pentru publicare studiile sau recenziile prezentate la şedinţele de marţi. Unele comunicări stârnesc discuţii aprinse şi controversate, legate de soluţiile etimologice propuse, ca, de pildă, cea intitulată *O fosilă toponimică de factură latină vulgară în Ardeal: Rî de Moare (riu de molae)*[45]. Surprinde numărul mare al lucrărilor publicate în această perioadă, printre care etimologii, recenzii şi, mai ales, studii de toponimie[46], rod al unei neobosite munci de documentare pe teren, din Bran până în Ţara Haţegului, din bazinul Ampoiului, din Munţii Apuseni sau din zona Argeşului.

În ciuda vârstei şi a bolii, şi-a continuat cu stăruinţa care îl caracteriza vechile preocupări; indiferent la schimbările petrecute în jurul său, a rămas credincios ideilor cu care a pornit la drum şi pe care şi-a clădit întreaga operă.

Nu a publicat şi a rămas nevalorificat materialul lingvistic şi etnografic referitor la păstorit, cules în decurs de mai mulţi ani (începând aproximativ cu 1930), cu un chestionar special şi prin anchete directe în diferite zone ale ţării. O astfel de sinteză, care putea fi întocmită de un cunoscător profund al vieţii şi terminologiei păstoreşti, cum a fost George Giuglea, lipseşte încă din lingvistica noastră.

Deşi unele rezultate şi soluţii la care a ajuns nu au fost acceptate, lucrările sale cuprind idei originale şi o mare bogăţie de date, care constituie sugestii pentru cercetări viitoare. Prin toată activitatea sa ştiinţifică George Giuglea rămâne o personalitate de seamă a şcolii lingvistice clujene.

Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară
„Sextil Puşcariu"
Cluj-Napoca, str. E. Racoviţă, 21

---

[42] În DR, I, 1920 – 1921, p. 356-359.

[43] Bucureşti, 1936.

[44] În „Biserica ortodoxă română", Bucureşti, LIII, 1935, nr. 3 – 4, p. 226-228.

[45] Prezentată în 17 februarie 1959 şi înglobată în lucrarea mai amplă *Toponimia comunei Râu de Mori (Ţara Haţegului),* publicată împreună cu M. Homorodean şi I. Stan, în FD, V, 1963, p. 41-68.

[46] Citez doar câteva: *Branul în lumina toponimiei* (în colaborare cu N. Orghidan), în CL, IV, 1959, p. 127-152; *Nume topice în bazinul Ampoiului: Ampoi, Mureş, Ciunc, Vultori etc.,* în „Apulum", V, 1965, p. 431-437; *Toponimice româneşti în Munţii Apuseni (Băişoara, Săcel, Muntele Săcel),* (în colaborare cu V. Ţîra), în AUT, Seria ştiinţe filologice, IV, 1966, p. 197-219.